

УДК 81'25:355.343.18:316.77



І. О. Лисичкіна



О. О. Лисичкіна



П. Б. Ткач

ОБҐРУНТУВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СЛУЖБОВО-БОЙОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Окреслено специфіку лінгвістичного забезпечення військ (сил) з урахуванням особливостей комунікативного супроводження діяльності Національної гвардії України в умовах міжнародного співробітництва. Об'єктом лінгвістичного забезпечення та стратегічних комунікацій Національної гвардії України визначено заходи, завдання, процедури та процеси у діяльності цього військового формування, що потребують військово-професійного рівня філологічної, зокрема міжкультурної білінгвальної компетенції виконавців, а також заходи, спрямовані на скоординоване й належне використання комунікативних можливостей у галузі міжнародного військового співробітництва, стратегічних комунікацій Національної гвардії України та формування її позитивного іміджу як в Україні, так і за кордоном. Наголошено на необхідності розробки понятійного апарату і стандарту(ів) лінгвістичного забезпечення та стратегічних комунікацій Національної гвардії України.

Ключові слова: Національна гвардія України, забезпечення військ (сил), лінгвістичне забезпечення, стратегічні комунікації, здобувач вищої освіти.

Постановка проблеми. Активний розвиток військової справи в Україні, наближення до стандартів НАТО, а також активна взаємодія з іноземними військовими організаціями зумовлюють перегляд основних понять, сфер та об'єктів діяльності у військовій сфері.

Актуальність звернення до об'єктів військової діяльності зумовлена відповідністю запропонованого підходу міждисциплінарній парадигмі знань, необхідністю уточнення основних понять військової діяльності відповідно до нових завдань і характеру ведення воєнних дій та важливістю для розвитку нових напрямів наукового супроводу діяльності військових формувань.

Під “забезпеченням” у воєнній науці прийнято розуміти комплекс заходів, спрямованих на підтримку високої бойової готовності військ (сил), збереження їхньої боєздатності, створення сприятливих умов для організованого та своєчасного вступу в бій, успішного виконання поставлених завдань, а також на запобігання раптовому нападу противника, зниження ефективності його ударів [4].

У ХХІ ст. на додаток до основних видів забезпечення категорійний апарат воєнної науки пропонується доповнити новим видом спеціального забезпечення – “лінгвістичним

забезпеченням військ (сил)”, що перебуває у структурі складних об'єктів “війська” і “забезпечення військ” надскладного об'єкта “національна безпека” [1, с. 102].

Мета статті полягає у визначенні специфіки лінгвістичного забезпечення військ та стратегічних комунікацій з урахуванням особливостей комунікативного супроводження діяльності Національної гвардії України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У 2004 році В. В. Балабін уперше запропонував концепцію лінгвістичного забезпечення військ, яка “мала на меті гармонійно інтегрувати зусилля різних об'єктів системи мовного забезпечення Збройних Сил України (ЗС України), закріпити в теорії військового перекладу нові функції службової діяльності військового перекладача” [1, с. 100], підкреслюючи нерозривний зв'язок лінгвістичного забезпечення військ та теорії військового перекладу.

Зауважимо, що саме поняття “лінгвістичне забезпечення військ” уперше з'явилося на позначення головних завдань військового перекладача наприкінці 1990-х років минулого століття [1, с. 100]. Військовослужбовці країн НАТО використовують схожий термін “лінгвістичне забезпечення військових

операцій” (linguistic support for operations) з більш вузьким значенням [1, с. 100].

У грудні 2018 р. Міністерством оборони України був прийнятий і набув чинності Військовий стандарт 01.003.001-2018 (01). “Адміністративна діяльність. Лінгвістичне забезпечення військ (сил). Основні положення” [2]. Цей стандарт визначає мету і завдання лінгвістичного забезпечення, зміст системи лінгвістичного забезпечення, організацію перекладацького супроводження, кваліфікацію та компетентність військового перекладача.

Наведений стандарт визначає, що об’єктом лінгвістичного забезпечення військ є заходи, завдання, процедури та процеси у воєнно-політичній, військово-технічній та військово-спеціальній сферах діяльності ЗС України, що потребують військово-професійного рівня філологічної міжкультурної білінгвальної компетенції виконавців [1, с. 102].

Метою лінгвістичного забезпечення військ (сил) є якісна реалізація завдань замовника (Міністерства оборони та ЗС України) у галузі міжнародного військового співробітництва та покращення міжнародного іміджу України [2, с. 8]. На підставі цих завдань виокремлюють п’ять складових системи лінгвістичного забезпечення військ: перекладацьке супроводження, воєнно-країнознавча діяльність, військово-термінологічна діяльність, лінгвопедагогічна діяльність і лінгводослідницька діяльність [6].

У Національній гвардії України (НГУ) перекладацьке супроводження координується Управлінням міжнародного співробітництва НГУ, здійснюється мовним відділом Національної академії Національної гвардії України (НАНГУ), мовним відділенням Київського факультету та кафедрою філології, перекладу та стратегічних комунікацій НАНГУ, а також відділенням міжнародного співробітництва у Міжнародному міжвідомчому багатопрофільному центрі підготовки підрозділів (с. Старе Київської області). Мовний центр починає працювати й у Навчальному центрі НГУ (м. Золочів Львівської області). Також на базі НАНГУ нещодавно був створений відділ євроатлантичної інтеграції, основним завданням якого є організація та проведення навчань із питань євроатлантичної інтеграції.

Усі зазначені вище підрозділи також здійснюють лінгвопедагогічну діяльність – навчання іноземних мов відповідно до найкращих методик особистісно-орієнтованого навчання, активного й інтерактивного навчання, послуговуючись рекомендаціями з

мовної освіти Бюро міжнародної координації навчання мов BILC (Bureau of International Language Coordination).

Військово-термінологічна діяльність є зоною відповідальності мовного відділу НАНГУ, однак наразі немає системної роботи в цьому напрямку попри необхідність укладання глосарію термінів НГУ, який відображав би специфіку діяльності військового формування з правоохоронними функціями та стандартизував би переклад.

Воєнно-країнознавча діяльність не відображена у функціональних обов’язках фахівців, які здійснюють лінгвістичне забезпечення у НГУ.

Лінгводослідницька діяльність здійснюється в основному кафедрою філології, перекладу та стратегічних комунікацій НАНГУ, яка є випусковою за спеціалізаціями “Загальний переклад”, “Військовий переклад” та “Лінгвістичне забезпечення військ та стратегічні комунікації”.

Аналіз сфери лінгвістичного забезпечення військ у НГУ дає підстави додати до лінгвістичного забезпечення сферу стратегічних комунікацій, які відкривають нові перспективи ведення гібридних війн в інформаційному просторі.

Під “стратегічними комунікаціями” у широкому сенсі розуміють “практику навмисного та цілеспрямованого спілкування, яке комунікатор впроваджує в публічній сфері від імені суб’єкта комунікації для досягнення поставлених цілей” [7, с. 4]. Зауважимо, що в Україні термін “стратегічні комунікації” визнаний на загальнодержавному рівні й визначений у Воєнній доктрині України, затвердженій Указом Президента України від 24 вересня 2015 р. № 555: “стратегічні комунікації – скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв’язків із громадськістю, військових зв’язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави” [5].

Наші попередні наукові розвідки доводять, що стратегічні комунікації спрямовані на формування та підтримання позитивного іміджу / репутації суб’єкта комунікації, таким чином, заповнюють інформаційний простір відповідною інформацією та зменшують вплив небажаної дискредитаційної інформації з інших джерел [8, с. 54].

Отже, стратегічні комунікації корелюють із лінгвістичним забезпеченням військ, однак їх не можна повністю віднести до цього напрямку

забезпечення, оскільки здійснення стратегічних комунікацій не обмежується комунікативною складовою. Можна говорити про взаємозв'язок лінгвістичного забезпечення із стратегічними комунікаціями в аспекті реалізації міжкультурної (комунікативно-посередницької) функції, яка в межах стратегічних комунікацій здійснюється через зв'язки із ЗМІ (у тому числі іноземними), розвиток публічної дипломатії та військової підтримки публічної дипломатії, проведення інформаційних заходів у межах міжнародного військового співробітництва, розвиток двосторонніх відносин України з державами – членами НАТО [3], дії в соціальних мережах, різного роду інформаційні операції, а також введення в оману. Проте лінгвістичне забезпечення військ спрямоване на діяльність, що потребує військово-професійного рівня філологічної двомовної компетенції виконавців [2], а це виокремлює стратегічні комунікації як самостійну галузь військової діяльності, яка, натомість, має бути включена у поняття “забезпечення військ (сил)” як діяльність, спрямована на підтримку високої бойової готовності військ (сил), успішного виконання поставлених завдань, а також на запобігання різного роду небезпекам, у тому числі інформаційного характеру. Адже до функцій стратегічних комунікацій, крім уже згаданих міжкультурних заходів, відносять:

- налагодження зв'язків з громадськістю у цивільній та воєнній сферах;
- ознайомлення військовослужбовців із системою стратегічних комунікацій для більш ефективного їх розвитку;
- налагодження взаємодії між структурними підрозділами НГУ та іншими відомствами, що підвищить ефективність внутрішньої комунікації та можливість протидії негативному інформаційному впливу на особовий склад;
- систематизації процесу виявлення і реагування на виклики та загрози в інформаційному просторі;
- протидії інформаційним операціям проти України, маніпуляціям суспільною свідомістю і поширенню спотвореної інформації, захист національних цінностей та зміцнення єдності українського суспільства;
- розбудову системи розповсюдження ключових повідомлень відповідно до існуючого нарративу;
- використання всіх джерел інформації для подальшого об'єднання, аналізу з метою своєчасного і належного використання для комунікаційних та інформаційних заходів [3].

Варто зауважити, що наведені вище шляхи реалізації системи стратегічних комунікацій сформульовані в Концепції стратегічних комунікацій, затвердженій для Міністерства оборони України та Збройних Сил України [3]. Наразі видається нагальним створення подібної концепції для НГУ, оскільки це дозволить чітко визначити систему стратегічних комунікацій з урахуванням специфіки діяльності НГУ, суб'єктів системи стратегічних комунікацій для подальшого планування напрямків їх підготовки та розподіл функцій.

У Національній гвардії України стратегічні комунікації здійснюють різні підрозділи (зокрема, прес-служба, управління міжнародного співробітництва тощо). Системний підхід до організації та здійснення стратегічних комунікацій у НГУ дозволив би уникнути розпорошення зусиль цих підрозділів.

Успішне практичне здійснення стратегічних комунікацій потребує наукового пошуку в цій царині та академічної професійної підготовки фахівців для реалізації цих комунікацій.

Наразі на кафедрі філології, перекладу та стратегічних комунікацій проводиться науково-дослідна робота за темою “Стратегічні комунікації Національної гвардії України”, метою якої є обґрунтування змісту стратегічних комунікацій НГУ, форм та методів їх реалізації. За результатами роботи заплановано обґрунтувати ключові цілі стратегічних комунікацій НГУ та чинників їх успішного здійснення, розробити комунікативні стратегії, які забезпечують успішність стратегічних комунікацій у діяльності НГУ, розробити зміст стратегічних комунікацій у межах міста, країни, розробити зміст та форми роботи в межах соціальних комунікацій НГУ та зв'язків із громадськістю, створити програми підготовки офіцерів НГУ до здійснення стратегічних комунікацій, а також розробити рекомендації щодо здійснення стратегічних комунікацій з різними цільовими настановами.

Із 2018 року у НАНГУ здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за спеціалізацією “Лінгвістичне забезпечення військ та стратегічні комунікації” у межах спеціальності “Забезпечення військ (сил)” на бакалаврському й магістерському рівнях. У розрізі стратегічних комунікацій курсанти вивчають сутність і концепції стратегічних комунікацій, специфіку стратегічних комунікацій у міжособистісній та публічній сферах, особливості міжкультурної комунікації, стратегічні комунікації як засіб зв'язку з громадськістю, спілкування з представниками ЗМІ, дискурсивні практики НГУ в межах стратегічних комунікацій.

Висновки

Таким чином, об'єктом лінгвістичного забезпечення та стратегічних комунікацій НГУ є заходи, завдання, процедури та процеси у воєнно-політичній, військово-технічній та військово-спеціальній сферах діяльності НГУ, що потребують військово-професійного рівня філологічної, зокрема міжкультурної білінгвальної компетенції виконавців, а також заходи, спрямовані на скоординоване й належне використання комунікативних можливостей та діяльності.

Метою лінгвістичного забезпечення військ та стратегічних комунікацій у НГУ є якісна реалізація завдань замовника (НГУ) у галузі міжнародного військового співробітництва, стратегічних комунікацій НГУ та формування позитивного іміджу НГУ як в Україні, так і за кордоном.

Отже, розробка понятійного апарату лінгвістичного забезпечення військ та стратегічних комунікацій для НГУ, а також стандарту(ів) лінгвістичного забезпечення військ та стратегічних комунікацій НГУ є перспективною, оскільки дозволить визначити й чітко сформулювати завдання лінгвістичного забезпечення та стратегічних комунікацій, сфери відповідальності для суб'єктів лінгвістичного забезпечення та стратегічних комунікацій, параметри оцінювання складових лінгвістичного забезпечення військ, компетентності, якими мають оволодіти випускники НАНГУ для служби на посадах, пов'язаних із здійсненням лінгвістичного забезпечення та стратегічних комунікацій НГУ.

Перелік джерел посилання

1. Балабін В. В. Об'єкт, предмет і завдання лінгвістичного забезпечення військ. *Науковий вісник Херсонського державного університету*.

Перекладознавство та міжкультурна комунікація. 2018. Вип. 1. Т. 2. С. 99–102.

2. Військовий стандарт 01.003.001 – 2018 (01) (Видання 1). Адміністративна діяльність. Лінгвістичне забезпечення військ (сил). URL: http://lndc.com.ua/uploads/n_46_70224820.pdf (дата звернення: 29.08.2019).

3. Про затвердження Концепції стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України: наказ 22.11.2017 р. № 612. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0612322-17> (дата звернення: 29.08.2019).

4. Обеспечение боевых действий. *Советская военная энциклопедия*: справ. изд. в 8 т. Т. 5. Линия адаптивной радиосвязи. Объектовая ПВО. Москва: Воениздат, 1978. С. 651.

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року “Про нову редакцію Военної доктрини України”: Указ Президента України № 555/2015. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443> (дата звернення: 29.08.2019).

6. Balabin V. The Concept of the Linguistic Support for Forces. *Paradigm of Knowledge*. #2 (28). 2018. DOI 10.26886/2520-7474.2(28)2018.10 (дата звернення: 29.08.2019).

7. Holtzhausen D., Zerfass A. Strategic Communication: Opportunities and Challenges of the Research Area. *The Routledge Handbook of Strategic Communication*. New York, London: Routledge, Taylor and Francis Group, 2015. P. 3–17.

8. Lysychkina I. Narrative Shaping in Strategic Communication. Between Fact and Fakery. Information and Instability in the South Caucasus and Beyond. 16th Workshop of the PfP Consortium Study Group “Regional Stability in the South Caucasus”. 2/2018. Vienna, 2018. P. 53–63.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2019 р.

УДК 81'25:355.343.18:316.77

И. А. Лисичкина, О. А. Лисичкина, П. Б. Ткач

ОБОСНОВАНИЕ ВВЕДЕНИЯ ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В СЛУЖЕБНО-БОЕВУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ УКРАИНЫ

Определены особенности лингвистического обеспечения войск (сил) с учетом особенностей коммуникативного сопровождения деятельности Национальной гвардии Украины в условиях международного сотрудничества. Объектом лингвистического обеспечения и стратегических коммуникаций Национальной гвардии Украины определены меры, задачи, процедуры и процессы в деятельности этого воинского формирования, требующие военно-профессионального уровня

филологической, в частности, межкультурной билингвальной компетенции исполнителей, а также меры, направленные на скоординированное и надлежащее использование коммуникативных возможностей в области международного военного сотрудничества, стратегических коммуникаций Национальной гвардии Украины и формирования её положительного имиджа как в Украине, так и за рубежом. Отмечена необходимость разработки понятийного аппарата и стандарта(ов) лингвистического обеспечения и стратегических коммуникаций Национальной гвардии Украины.

Ключевые слова: Национальная гвардия Украины, обеспечение войск (сил), лингвистическое обеспечение, стратегические коммуникации, соискатель высшего образования.

UDC 81'25:355.343.18:316.77

I. Lysychkina, O. Lysychkina, P. Tkach

RATIONALE FOR THE INTRODUCTION OF THE LINGUISTIC SUPPORT INTO THE SERVICE-COMBAT ACTIVITY OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

The features of the linguistic support to the troops (forces) have been highlighted with regard to the specificity of the communicative support to the activity of the National Guard of Ukraine within the framework of international cooperation.

Strategic communications correlate with the linguistic support to the troops, but they cannot be fully attributed to this area of support since they are not limited to the communicative component. The link between the linguistic support and the strategic communications has been defined in terms of the cross-cultural function realization. Within the strategic communications this function is carried out through media relations (domestic and foreign), social media, public diplomacy and military support for public diplomacy, international military cooperation etc. The strategic communications is as an independent branch of military activity of the support to the troops (forces) aimed at maintaining high level of troops (forces)' combat readiness, successful accomplishment of assigned tasks, as well as prevention of all kinds of threats including those of the information character.

The object of linguistic support and strategic communications of the National Guard of Ukraine includes measures, tasks, procedures and processes in the activity of this military formation that require military-professional level of the servicemen philological, in particular intercultural bilingual competence as well as measures aimed at coordinated and proper use of communicative capabilities within the international military cooperation, strategic communications of the National guard of Ukraine and its positive image formation both in Ukraine and abroad.

Thus, the Bachelor's and Master's Curricula "Linguistic Support and Strategic Communications" launched at the National Academy of the National Guard of Ukraine in 2018 presuppose that cadets study two foreign languages to enable professional cross-cultural communication, the essence and concepts of strategic communications, the specificity of strategic communications in the interpersonal and public sphere, the features of effective cross-cultural communication, strategic communications as a means of communication with the public, principles of communication with media representatives, mass media strategies.

The necessity has been emphasized of developing the concept and the policy(ies) of linguistic support and strategic communications of the National Guard of Ukraine.

Key Words: National Guard of Ukraine, support to the troops (forces), linguistic support, strategic communications, higher education candidate.

Лисичкіна Ірина Олексіївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-2050-9379>

Лисичкіна Ольга Олексіївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-9511-9615>

Ткач Поліна Борисівна – кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0003-4377-5335>